

Vergaderjaar 1985–1986

18978

Invoering van enkelvoudige kamers bij de Hoge Raad en van de mogelijkheid dat dit college beslist in een beperkte samenstelling van drie raadsheren

Nr. 7

EINDVERSLAG

Vastgesteld 4 maart 1986

Binnen de vaste Commissie voor Justitie¹ bestond bij de leden van de V.V.D.-fractie behoefte naar aanleiding van de memorie van antwoord, waarvan deze leden overigens met belangstelling hadden kennisgenomen, nog de volgende vragen en opmerkingen aan de regering voor te leggen.

De commissie acht de plenaire behandeling van dit wetsvoorstel voldoende voorbereid als de regering op deze vragen en opmerkingen zal hebben geantwoord.

In de memorie van antwoord komt de vraag aan de orde of het Openbaar Ministerie de gelegenheid zou moeten worden gegeven om mondeling te concluderen. De Minister merkt daarbij op (blz. 2, eerste alinea) dat hij het nodig noch wenselijk oordeelt deze mogelijkheid in verzoekschriftprocedures te openen, en dat ook van de zijde van het Openbaar Ministerie de wens daartoe niet te kennen is gegeven. Deze leden meenden te kunnen opmerken dat zulks evenmin door de rechterlijke macht of de advocatuur wenselijk wordt geoordeeld. Kennelijk bestaat daaraan geen behoefte. Deze leden stelden hierbij echter wel de vraag of in artikel 324a ten achtste juncto lid 2 niet met zich meebrengt dat verdedigd zou kunnen worden dat ook in verzoekschriftprocedures het Openbaar Ministerie zou moeten worden gehoord. Artikel 426 Rechtsvordering bepaalt dat tegen beschikkingen op request beroep in cassatie kan worden ingesteld, zodat derhalve ook ingeval van cassatie tegen beschikkingen op request er sprake is van een beroep in cassatie, als omschreven in artikel 324 a ten achtste Rechtsvordering. Overigens waren deze leden van mening dat een mondelinge conclusie van het Openbaar Ministerie, afgezien van het onwenselijke van een mondelinge conclusie vanwege de belangwekkendheid, niet tot een werklastermindering aanleiding geeft, omdat een dergelijke conclusie toch ter zitting zal moeten worden genomen, waarvan geen sprake is in een verzoekschriftprocedure. Bovendien zou een mondelinge conclusie zich moeilijk kunnen verdragen met het bepaalde in artikel 418 Rechtsvordering, waarin wordt bepaald dat na de pleidooien of nadat partijen recht op de stukken hebben gevraagd, het Openbaar Ministerie hetzij onmiddellijk, hetzij op een daartoe te bepalen dag (zittingsdatum) *haar conclusie neemt*.

De leden van de V.V.D.-fractie wilden bij het voorgestelde artikel 102 de opmerking plaatsen of in het tweede lid niet tot uitdrukking zou moeten komen dat dit lid niet geldt in gevallen dat de Hoge Raad niet als

¹ Samenstelling:

Leden: Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), G. C. van Dam (CDA), Kosto (PvdA), voorzitter, Salomons (PvdA), K. G. de Vries (PvdA), Evenhuis-van Essen (CDA), Wessel-Tuinstra (D'66), Tripels (VVD), ondervoorzitter, Van Muiden (CDA), Van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Lankhorst (PPR), Van den Toorn (CDA), Van Es (PSP), Dales (PvdA), Janmaat, Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), De Grave (VVD), Lucassen-Staутtener (VVD) en Vermeend (PvdA).
Plv. leden: Van den Bergh (PvdA), Alders (PvdA), De Kwaadsteniet (CDA), Stemerink (PvdA), Gualthérie van Weezel (CDA), Groenman (D'66), Dees (VVD), Cornelissen (CDA), Borgman (CDA), Leerling (RPF), Laning-Boersema (CDA), Brouwer (CPN), Van Ooijen (PvdA), Van Dis (SGP), Hermans (VVD), Jacobse (VVD), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Lauxterman (VVD) en Wallage (PvdA).

cassatierechter functioneert, waarbij zij het oog hadden op geschillen, omschreven in de artikelen 88, 89 en 92 Wet Rechterlijke Organisatie en dat de in die genoemde artikelen omschreven gevallen niet door een kamer, bestaande uit drie leden van de kamer, kunnen worden behandeld. Blijkens de memorie van antwoord stelt de bewindsman zich echter op het standpunt dat de mogelijkheid, als voorgesteld in het tweede lid van artikel 102, ook zal gelden voor geschillen, bedoeld in de artikelen 89 en 91 waarbij deze leden de vraag stelden of dit standpunt wel juist is, gelet op de andersoortige aard van de gevallen die in de artikelen 88, 89 en 91 RO zijn bedoeld. Zij merkten daarbij op dat zij van mening waren, anders dan de minister kennelijk verdedigt, dat de in de voornoemde artikelen genoemde gevallen in ieder geval door de kamer, bestaande uit vijf raadsheren, dienen te worden berecht. Zij stelden dat zulks toch geen wezenlijke verzwaring van de werklust met zich zal teweegbrengen, gelet op het feit dat de zaken die op genoemde artikelen gegrond zijn relatief zeer gering zijn en praktisch weinig voorkomen, weshalve zij meenden dat vooreerst vanwege het principiële karakter waarin in die genoemde gevallen de Hoge Raad recht spreekt van een strikt beroep in cassatie geen sprake is en de behandeling van dit soort zaken ook niet tot een wezenlijk grotere werkbelasting van de Hoge Raad zal leiden.

Deze leden stelden vervolgens dat hun beschouwing in het voorlopig verslag over de «pleitnota» en hun daarbij naar voren gebrachte bezwaren eigenlijk ongenoegzaam zijn behandeld en weerlegd. Vooreerst wordt gesteld dat de gewoonte om bij de Hoge Raad te volstaan met het overleggen van pleitnota's in de praktijk gegroeid is en dat het wetsontwerp beoogt deze gewoonte, die werkdrukbesparend is, van een wettelijke basis te voorzien. In deze neeg de bewindsman aanvankelijk in zijn memorie van antwoord om de suggestie van onder meer deze leden te volgen, om in gevallen dat geen pleidooi wordt gehouden ook niet van een pleitnota te spreken, maar een andere term te gebruiken. Wanneer de bewindsman dan stelt dat echter tevens bedacht moet worden dat een wijziging van de terminologie als voorgesteld een uitbreiding van het aantal schriftelijke gedingstukken lijkt in te houden, waaruit een daaruit mogelijk voortvloeiende verzwaring van de procesgang de doelstelling van dit wetsontwerp zou doorkruisen, kan zulks toch op eenvoudige wijze worden opgevangen door in de wet nadrukkelijk te vermelden dat partijen, zoals de wet thans reeds de mogelijkheid schept, recht hebben pleidooi te vragen doch partijen daarvan kunnen afzien, waarbij partijen tevens een korte – in de wet omschreven termijn – kan worden gegeven indien partijen daarom vragen voor het indienen van nog één conclusie per partij?

Ten einde te voorkomen dat partijen pleidooi vragen, terwijl zij in wezen geen pleidooi willen houden, doch slechts een pleitnota (lees: een nadere memorie of conclusie) zouden willen nemen, zou overwogen moeten worden dat in dat geval, ter voorkoming van onnodig tijdverlies en ter bevordering van de procedurele rechtszekerheid en tevens de beoogde snelheid, nadat de verweerder heeft geantwoord als omschreven in artikel 411 lid 1 Rechtsvordering, partijen aan de Hoge Raad kenbaar dienen te maken of zij al dan niet een nadere memorie willen nemen, waartoe dan een termijn moet worden gesteld.

De vraag is of daarbij de termijn, omschreven in artikel 411 lid 1 moet worden gehandhaafd en of deze niet op een langere termijn zou moeten worden gesteld. In dit verband wezen deze leden op het advies van de Adviescommissie Burgerlijk Recht van de Nederlandse Orde van Advocaten, waarin wordt opgemerkt of de termijn, vermeld in artikel 426 b lid 3 Rechtsvordering niet zou moeten worden aangepast aan de praktijk, nu blijkt dat deze termijn veelal te kort blijkt te zijn, terwijl het Openbaar Ministerie en de Hoge Raad tussen het tijdstip van indiening van het verweerschrift en het nemen van conclusies c.q. het afdoen van de zaak zo lange tijd moeten laten verstrijken, en tegen een verlenging van deze

termijn aan de werkelijke behoefte geen redelijke argumenten kunnen worden ingebracht. In de wet zou bepaald kunnen worden dat partijen, nadat de conclusie van antwoord is genomen en op voet van het bepaalde in artikel 412 lid 2 Rechtsvordering de dag van pleidooi zou kunnen worden bepaald, tot uitdrukking kunnen brengen dat men geen pleidooi wenst doch dat ieder van hen nog één conclusie zou willen nemen en daarbij tevens afstand doen van pleidooi hetgeen dan tegelijkertijd zou dienen te geschieden. Het zou dan zo moeten zijn dat daarna niet nog eens opnieuw een pleidooi zou moeten kunnen worden gevraagd. In de wet zou zeer wel tot uitdrukking moeten en kunnen komen dat, wanneer men geen pleidooi wil houden en daarnaast kennelijk niet tevens recht op de stukken wil vragen doch nog een conclusie (of een memorie) zou willen nemen, dat daartoe dan een termijn van bijvoorbeeld zes weken dient te worden verleend, waarna geen pleidooi meer mogelijk is. Daardoor worden toch de beweerdelijke bezwaren, als in de memorie van antwoord omschreven, weggenomen, te meer omdat de minister ook zelf stelt dat deze onduidelijkheid in de wet zou kunnen worden weggenomen, waarbij dan tevens geen vrees behoeft te bestaan dat zulks ten koste zou gaan van de overzichtelijkheid van de regeling, integendeel.

Naar aanleiding van het voorgestelde artikel 408a hadden de leden van de V.V.D.-fractie in het voorlopig verslag de opmerking gemaakt dat het wetsvoorstel impliceert dat, wanneer volstaan is met het overleggen van pleitnota's (lees: één memorie of één conclusie) verwijzing plaatsvindt naar de meervoudige kamer wanneer arrest wordt gevraagd. In de memorie van antwoord heeft de minister daarop geantwoord dat ook een zaak waarin wordt gepleit eenvoudig van aard kan zijn en geschikt voor behandeling door de kamer in beperkte samenstelling en dat de beslissing over de omvang van de behandelende kamer dan ook aan de voorzitter van de kamer dient te worden overgelaten. Deze leden merkten dienaangaande op dat, zoals de tekst van de wet nu luidt deze, anders dan de bewindsman het wil doen voorkomen, dwingend voorschrijft wanneer een zaak naar de meervoudige kamer moet worden verwezen. Immers, er wordt gesteld dat de enkelvoudige kamer de zaak dient te verwijzen naar de meervoudige kamer in onder meer de navolgende gevallen:

1. wanneer recht op stukken wordt verzocht, ongeacht de vraag of gepleit is of niet;
2. wanneer is volstaan met het overleggen van pleitnota's;
3. steeds wanneer de enkelvoudige kamer zulks wenselijk oordeelt;
4. steeds wanneer wordt gepleit.

Deze leden constateerden hier een anomalie althans onduidelijkheid tussen het voorstel onder a in de wetstekst, waaruit immers kan worden afgeleid dat wanneer pleidooi wordt gevraagd geen verwijzing behoeft plaats te vinden indien volstaan wordt met overlegging van pleitnota's. Het bevreemdende is echter dat wanneer volstaan is met het overleggen van pleitnota's dan toch wederom verwijzing *moet* plaatsvinden. Tussen deze twee zinsneden bestaat toch op zijn minst een onduidelijkheid, aldus deze leden.

Onjuist lijkt verder het gestelde in de memorie van antwoord, dat ook wanneer wordt gepleit, dit niet betekent dat de zaak te allen tijde voor de meervoudige kamer van de Hoge Raad dient te worden behandeld. Dit zou dan in de wetstekst tot uitdrukking moeten komen, omdat, zoals de tekst nu luidt, althans naar de opvatting van deze leden te allen tijde verwijzing naar de meervoudige kamer moet plaatsvinden wanneer pleidooi wordt gevraagd. Deze leden meenden dan ook dat naar aanleiding van hun hierboven weergegeven opmerkingen artikel 408a zou moeten worden herschreven teneinde de door hen aangegeven onduidelijkheden danwel anomalieën zoveel mogelijk te elimineren.

Deze leden wilden nog een opmerking plaatsen bij artikel 408a, zoals dit is voorgesteld. Noch uit de tekst, noch uit de toelichting blijkt duidelijk op welke zitting de verwijzing door de enkelvoudige kamer naar de

meervoudige kamer plaatsvindt. Gebeurt dit op de zittingsdatum waarop pleidooi wordt gevraagd of wordt de zaak daartoe naar een andere zitting verwezen? Verder doet zich de vraag voor op welke zitting verwijzing plaatsvindt wanneer de enkelvoudige kamer meent dat verwijzing naar de meervoudige kamer wenselijk is, zoals omschreven onder c van het voorgestelde artikel 408a.

Tenslotte wilden deze leden bij artikel 408a opmerken dat de omschrijving wellicht ook aangepast zou dienen te worden omdat er meer dan een enkelvoudige kamer en meer dan een meervoudige kamer zal bestaan. Wellicht kan daarom beter worden gesproken over «*een* enkelvoudige kamer» in plaats van «*de* enkelvoudige kamer» en «*een* meervoudige kamer» in plaats van «*de* meervoudige kamer».

De voorzitter van de commissie,
Kosto

De wnd. griffier van de commissie,
Elkerbout